

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Demendecki (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Maria Szczepaniec

Ławnik SN Marek Molczyk

Protokolant Karolina Majewska

w sprawie obwinionej sędzi Sądu Rejonowego [...] w Ł. X.Y., po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w dniu 27 listopada 2024 r. odwołania Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych od orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w [...]. z dnia 6 grudnia 2023 roku, sygn. akt [...]

I. utrzymać w mocy zaskarżone orzeczenie;

II. kosztami postępowania odwoławczego obciążyć Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sędzia Sądu Rejonowego [...] w Ł. X.Y. została obwiniona o to, że:

w dniu 26 czerwca 2018 r. w Ł., wykorzystując status członka Zgromadzenia Przedstawicieli Sędziów Apelacji [...], w celu wspierania interesu własnego, nie wyłączyła się od udziału w głosowaniu nad kandydaturami na wolne stanowiska sędziowskie w Sądzie Okręgowym w Ł., przeprowadzonym w celu przedstawienia

tych osób Krajowej Radzie Sądownictwa - w sytuacji, gdy opiniowano jej własną kandydaturę oraz kontrkandydatów, co podważało przeprowadzenie przedmiotowej procedury kwalifikacyjnej z zachowaniem równych szans wszystkich kandydatów, przez co naruszyła wynikający z art. 82 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (dalej powoływana jako: u.s.p.) obowiązek postępowania zgodnie ze ślubowaniem sędziowskim, w tym w szczególności obowiązek stania na straży prawa i kierowania się zasadami godności i uczciwości w służbie i poza nią, to jest zachowania przynoszącego ujmę godności sędziego naruszającego zasady etyki zawodowej określone w § 2, § 3 i § 5 ust. 2 Zbioru zasad etyki zawodowej sędziów, będącego załącznikiem do uchwały nr 25/2017 Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 13 stycznia 2017 r., to jest o czyn z art. 107 § 1 u.s.p.

Postanowieniem z dnia 12 października 2020 r., sygn. akt [...], Sąd Dyscyplinarny przy Sądzie Apelacyjnym w[...]1. umorzył postępowanie wobec obwinionej na podstawie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k., kosztami postępowania obciążając Skarb Państwa.

Odwołanie od powyższego rozstrzygnięcia wniósł Minister Sprawiedliwości, który zaskarżył je w całości na niekorzyść obwinionej, wnosząc o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Dyscyplinarnemu przy Sądzie Apelacyjnym w [...]1. do ponownego rozpoznania.

Powyższe rozstrzygnięcie w całości na niekorzyść obwinionej zaskarżyła również Krajowa Rada Sądownictwa, formułując tożsamy postulat, tj. uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Dyscyplinarnemu przy Sądzie Apelacyjnym w [...]1. do ponownego rozpoznania.

Odwołanie wniósł także Rzecznik Dyscyplinarny Sędziów Sądów Powszechnych, który zaskarżył postanowienie sądu *meriti* w całości na niekorzyść obwinionej, wnosząc o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Dyscyplinarnemu przy Sądzie Apelacyjnym w [...]1. do ponownego rozpoznania.

Postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2022 r., sygn. akt II DOW 26/22, uchylono zaskarżone postanowienie i przekazano sprawę Sądowi

Dyscyplinarnemu przy Sądzie Apelacyjnym w [...]1. do ponownego rozpoznania, kosztami postępowania obciążając Skarb Państwa.

Postanowieniem z dnia 12 września 2022 r., sygn. akt [...], Sąd Dyscyplinarny przy Sądzie Apelacyjnym w [...]1. uznał się niewłaściwym i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Dyscyplinarnemu przy Sądzie Apelacyjnym w [...].

Orzeczeniem z dnia 6 grudnia 2023 roku, sygn. akt [...], Sąd Dyscyplinarny przy Sądzie Apelacyjnym w[...] uniewinnił obwinioną od dokonania zarzucanego jej czynu.

Odwołanie od powyższego rozstrzygnięcia wniósł Rzecznik Dyscyplinarny Sędziów Sądów Powszechnych, który zaskarżył orzeczenie sądu *meriti* w całości na niekorzyść obwinionej, zarzucając:

- obrazę przepisu prawa materialnego, tj. art. 58 § 2a u.s.p. w brzmieniu obowiązującym do dnia 13.02.2020 r., poprzez niezastosowanie jego znamion do ustalonego stanu faktycznego poczynionego odnośnie do działań i zaniechań obwinionej sędzi X.Y. i w rezultacie jej uniewinnienie.

Autor odwołania wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi Dyscyplinarnemu przy Sądzie Apelacyjnym w [...] do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Odwołanie wywiedzione przez Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych nie zasługiwało na uwzględnienie.

Skarżący wprowadził w pełni słusznie podnosił, iż sąd I instancji obrał niewłaściwy kierunek interpretacyjny art. 58 § 2a u.s.p., jak również trafnie akcentował, że minimalizowanie przez sąd *a quo* ewentualnego wpływu udziału obwinionej w głosowaniu nie znajduje jakichkolwiek podstaw do aprobaty. Zgodzić należy się również z autorem odwołania, iż deprecjonowanie przez sąd *meriti* zarówno ewentualnego wpływu obwinionej na wynik głosowania w procedurze nominacyjnej w dniu 26 czerwca 2018 r., jak i wynik głosowania uzyskanych przez

poszczególnych kandydatów jako kryterium uwzględniane przez Krajową Radę Sądownictwa w toku procedury konkursowej nie znajduje jakichkolwiek podstaw.

Słusznie w odwołaniu podnoszono także na błędne stanowisko sądu *a quo*, sprowadzające się niejako do uznania, iż obowiązek udziału w zgromadzeniu ogólnym sędziów przez obwinioną i opiniowania kandydatów winno utożsamiać się z brakiem wypełnienia znamion deliktu dyscyplinarnego.

W ocenie Sądu Najwyższego nie znajduje podstaw do aprobaty obrany przez sąd *meriti* kierunek interpretacyjny oparty na wykładni literalnej, sprowadzający się do przyjęcia, że obwiniona sędzia, będąca członkiem zgromadzenia, nie była zobligowana do powstrzymania się od udziału w opiniowaniu własnej kandydatury na wolne stanowisko sędziowskie. Powyższy pogląd należy w całej rozciągłości zakwestionować, bowiem leżąca u jego podstaw literalna metoda wykładni art. 58 § 2a u.s.p. zupełnie pomija *ratio legis* tego przepisu, a przede wszystkim rażąco narusza zasady logicznego rozumowania leżące u podstaw założenia o racjonalności ustawodawcy. Zważyć bowiem należy, iż skoro ustawodawca w celu zagwarantowania obiektywnego i bezstronnego przebiegu procesu opiniowania kandydatur na stanowiska sędziowskie wyłącza określony krąg osób bliskich sędziemu będącemu jednym z kandydatów od udziału w opiniowaniu, to tym bardziej udziału w takim opiniowaniu nie powinien brać udziału sędzia, którego kandydatura jest rozpatrywana. Jest to tym samym oczywista i logiczna konsekwencja rozwiązania przyjętego w treści powołanego przepisu. Nie można bowiem zakładać, że racjonalny ustawodawca zakazywałby osobom bliskim kandydatowi udziału w opiniowaniu, a samemu kandydatowi zainteresowanemu wynikiem opiniowania takiego udziału by nie zakazywał. Wykładnia przepisów nie może prowadzić do zaistnienia sprzeczności w systemie prawa, a do takiej sytuacji prowadzi interpretacja zastosowana przez sąd *a quo*. Formułowany w odwołaniu Rzecznika Dyscyplinarnego zarzut oscylujący wokół wadliwości zaskarżonego rozstrzygnięcia w zakresie prawidłowości dokonanej przez sąd I instancji wykładni, mimo jego zasadniczej trafności, nie mógł jednak doprowadzić do orzeczenia reformatoryjnego. Brak jest bowiem podstaw do aprobaty forsowanej przez skarżącego tezy, gdyż warstwa dowodowa nie pozwala

na ustalenie w sposób nienaruszający art. 5 § 2 k.p.k., iż obwiniona dopuściła się zarzucanego jej czynu, na co słusznie, choć nader lakonicznie, zwrócił uwagę w pisemnych motywach uzasadnienia sąd *meriti*.

Mając na uwadze szczególne znaczenie instytucji określonej w art. 5 § 2 k.p.k. na kanwie rozpoznawanej sprawy, statuującej naczelną zasadę procesu, zaznaczenia wymaga, iż powyższa materializuje się dopiero wówczas, gdy „po rzetelnym przeprowadzeniu oceny zebranych w sprawie dowodów, w sposób zgodny z wymogami art. 7 k.p.k., pozostają nie dające się usunąć wątpliwości, które wówczas należy tłumaczyć na korzyść oskarżonego” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 lipca 2022 r., I KK 265/22, LEX nr 3402057). Do jej zastosowania może zatem dojść jedynie w sytuacji, gdy brak możliwości rozwiania wątpliwości ma charakter rzeczywisty i obiektywny, tj. mimo wykorzystania wszelkich możliwości dowodowych i ocennych nie jest możliwe dokonanie ustaleń w oparciu o reguły zawarte w art. 7 k.p.k., co odnosi się również do rozwiązywania różnych wersji zdarzeń wynikających z materiału dowodowego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 12 października 2010 r., SNO 47/10, Legalis 406190).

Wątpliwości, o jakich mowa w art. 5 § 2 k.p.k., odnoszą się do zagadnień związanych z ustaleniami faktycznymi, nie dotyczą natomiast problemów w zakresie oceny dowodów, gdyż analiza materiału dowodowego nie może poprzestać jedynie na wskazaniu samej rozbieżności między zgromadzonymi dowodami. Zaznaczenia wymaga również przy tym, iż dopiero odpowiednia jakość postępowania dowodowego rozumiana jako jego kompletność upoważnia do sięgnięcia po instytucję z art. 5 § 2 (zob. M. Kurowski [w:] *Kodeks postępowania karnego*. Tom I. Komentarz aktualizowany, red. D. Świecki, LEX/el. 2023, art. 5).

Przenosząc powyższe uwagi na grunt niniejszej sprawy uznać należy, iż w analizowanym przypadku doszło do powstania niedających się usunąć wątpliwości w rozumieniu art. 5 § 2 k.p.k. Wobec bowiem zaistnienia okoliczności, której należało przypisać charakter nieusuwalnej, tj. kwestii udziału obwinionej sędzi w głosowaniu, której nie sposób wyeliminować poprzez swobodną ocenę dowodów i - bez naruszenia zasady *in dubio pro reo* - nie rozstrzygnąć na korzyść obwinionej.

Zwrócić uwagę należy na różnicę między pojęciami "udziału w posiedzeniu", a "udziałem w głosowaniu". Czym innym jest bowiem udział sędziego w posiedzeniu gremium opiniującego kandydatury, a posługując się określeniem użytym w treści art. 58 § 1 u.s.p. - udział w posiedzeniu, w trakcie którego rozpatrywane są kandydatury. Jak wynika z art. 58 § 2 u.s.p. opiniowanie kandydatur następuje w drodze głosowania, a więc „zakaz udziału w opiniowaniu wyrażony w treści art. 58 § 2a u.s.p. należy odczytywać jako zakaz udziału w głosowaniu (choć samo opiniowanie jest pojęciem nieco szerszym niż głosowanie i obejmuje np. prace komisji skrutacyjnej, wykonującej w trakcie głosowania czynności organizacyjne i techniczne)” (zob. wyrok SN z 19.06.2024 r., II ZOW 17/24, LEX nr 3729466).

Obwiniona sędzia była zatem uprawniona do wzięcia udziału w posiedzeniu w dniu 26 czerwca 2018 r. Zgromadzenia Przedstawicieli Sędziów Apelacji [...], na którym rozpatrywane były kandydatury na wolne stanowiska sędziowskie w Sądzie Okręgowym w Ł., wśród których znajdowała się ona sama. Każdy biorący udział w głosowaniu bierze udział w zgromadzeniu, ale nie każdy biorący udział w zgromadzeniu bierze udział w głosowaniu.

Z najistotniejszych w tym zakresie dowodów z dokumentów w postaci protokołu ze Zgromadzenia Przedstawicieli Sędziów Apelacji [...]. przeprowadzonego w dniach 25 i 26 czerwca 2018 r. oraz protokołu z posiedzenia Komisji Skrutacyjnej wynika, że w zgromadzeniu w dniu 26 czerwca udział brało 74 sędziów (tyle osób podpisało listę obecności i pobrało terminale do głosowania elektronicznego - w tym obwiniona, która pobrała terminal nr [...]), natomiast w głosowaniu kandydatur na wolne stanowiska sędziów udział wzięły 72 osoby. Zatem dwie osoby biorące udział w zgromadzeniu nie wzięły udziału w głosowaniu.

Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie wynika zatem, aby sędzia uczestniczyła w opiniowaniu (głosowaniu) swojej kandydatury, jak i pozostałych kandydatów. Głosowanie przeprowadzane nad wskazanymi kandydaturami na stanowiska sędziowskie było tajne, wzięło w nim udział 72 sędziów spośród 74, którym wydano terminale do głosowania, a więc 2 sędziów nie wzięło udziału w tym głosowaniu. Wśród zatem sędziów, którzy nie wzięli

udziału w głosowaniu, mogła być obwiniona, a jednocześnie żaden dowód zgromadzony w sprawie nie wskazuje, że sędzia we wspomnianym głosowaniu rzeczywiście uczestniczyła.

Z uwagi na fakt, że głosowanie było tajne, brak jest dowodu, że obwiniona nie brała udziału w głosowaniu, jak również nie ma dowodu, że obwiniona w tym głosowaniu uczestniczyła. Powyższe winno prowadzić zatem do wniosku, że obwiniona nie głosowała nad kandydaturami na wolne stanowiska sędziowskie, a zatem wyłączyła się od udziału w głosowaniu. Takowe ustalenie winno nastąpić poprzez zastosowanie art. 5 § 2 k.p.k., gdyż wątpliwości w tym zakresie w inny sposób nie da się usunąć, zatem winny być rozstrzygnięte na korzyść obwinionej.

Za nieuprawnione i w istocie dowolne należy przy tym uznać oczekiwanie, że wyłączenie się od udziału powinno przybrać inną formę niż po prostu nie wzięcia udziału w głosowaniu, a zatem, że powinno zostać zmanifestowane *erga omnes*, w sposób dostrzegalny dla wszystkich poprzez bądź to oddanie terminalu bądź zgłoszenie tego faktu Przewodniczącemu, co mogło zostać odnotowane w protokole zgromadzenia i opuszczenie zgromadzenia, jako że nie mieści się w zakresie i dyspozycji normy art. 58 §2a u.s.p.

Wobec niemożności usunięcia zaistniałej wątpliwości, co do udziału obwinionej sędzi w głosowaniu, zgodnie z zasadą określoną w art. 5 § 2 k.p.k., należało dokonać ustalenia korzystnego dla obwinionej, a zatem, że brała on udział w posiedzeniu, lecz nie brała udziału w głosowaniu.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji wyroku, kosztami postępowania dyscyplinarnego za postępowanie odwoławcze obciążając Skarb Państwa.

[M. T.]

[a.ł.]

Marek Molczyk Tomasz Demendecki Maria Szczepaniec